

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี

Guidelines for the Development of Music Instruction for Border Area Schools in Chanthaburi Province

สรธัญ สิทธิกรณ¹ และ จิรกานต์ สิริกวินกอบกุล^{2*}
Soratan Sittikorn¹ and Jirakarn Sirikavinkobkul^{2*}

¹สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

²สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Department of Music, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University

²Department of Higher Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

*Corresponding author, E-mail: jirakarn.kanun@gmail.com, โทร. 097-9535356

วันที่ส่งบทความ 22 มีนาคม 2564 วันที่แก้ไขครั้งสุดท้าย 23 มิถุนายน 2564

วันที่ตอบรับบทความ 25 มิถุนายน 2565. วันที่เผยแพร่ออนไลน์ 1 กรกฎาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี 2. นำเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาดนตรี จำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. จุดแข็งของโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี คือ การบูรณาการดนตรีท้องถิ่นในการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนดนตรี ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนกิจกรรมดนตรี จุดอ่อนคือ โรงเรียนหลายแห่งขาดผู้สอนที่จบดนตรีโดยตรง ขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องดนตรีและสื่อการเรียนดนตรี โอกาส คือ นโยบายของภาครัฐส่งเสริมโอกาสทางการเรียน มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างผู้เรียนหลายเชื้อชาติ และชุมชนให้ความสำคัญกับดนตรี อุปสรรค คือ การวัดประเมินผลที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นวิชาหลัก ทำให้การจัดการเรียนการสอนดนตรีมีความสำคัญรองลงมา และปัญหาที่เกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย แรงงานต่างด้าว ปัญหาครอบครัวส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน 2) แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน มีการจัดอบรมผู้สอนดนตรี โดยเน้นสาระดนตรี และวิธีการสอนดนตรีที่เหมาะสมกับผู้เรียน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของผู้สอน 2) ด้านผู้เรียน ใช้การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ดนตรีนอกเวลาเรียน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงดนตรี การจัดกิจกรรมที่เสริมทักษะการฟังดนตรี 3) ด้านหลักสูตร จัดทำแผนการสอนที่มีสาระดนตรีครบถ้วน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีการจัดทำหลักสูตรอบรมระยะสั้นสำหรับผู้สอน หรือ ผู้เรียน 4) ด้านการเรียนการสอน ใช้สื่อดนตรีประเภทสร้างสรรค์หรือจัดกิจกรรมดนตรีเพื่อพัฒนาศักยภาพทางดนตรีให้ผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนทั้งในด้านทฤษฎีดนตรี ทักษะดนตรี และทัศนคติที่ดีต่อดนตรีของผู้เรียน โดยข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมทางด้านดนตรี ควรดำเนินการในลักษณะการสร้างร่วมมือในลักษณะเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; การเรียนการสอนดนตรี; โรงเรียนในเขตชายแดน

Abstract

This research aimed to 1) carry out a SWOT analysis of Music Instruction in Chanthaburi border area schools. and 2) present guidelines for the development of Music Instruction for Chanthaburi border area schools. A qualitative research methodology was implemented. Data were collected by using semi-structured interviews. The participants were 15 school administrators and music teachers in the border area schools.

The results of the research revealed that 1) The strengths of the border area schools in Chanthaburi were integrating local music in instruction, providing an environment for music learning, and supporting music activities of school administrators. The weaknesses were that many schools lacked music teachers who graduated in music programs, got insufficient budget to purchase musical instruments and media for music teaching. The opportunities were government policies promoting educational opportunities, cultural exchanges between multi-ethnic students and strong support for music by the local communities. The threats were mainly evaluation measure that was set by the Ministry of Education to focus on the core subjects resulting in music instruction made to appear less important as well as illegal matters, illegal immigrant workers and family problems that affected to teaching and learning management of the school. 2) Guidelines for the development of music instruction for the border area schools in Chanthaburi province were divided into four areas: 1) The Teacher Aspect: providing training courses for music teachers that focused on music content and music pedagogy, and creating learning networks for music teachers. 2) The Student Aspect: organizing extra music classes outside normal class time for learning music, finding opportunities for students to performing music and organizing activities that enhance listening skills of the students, 3) The Curriculum Aspect: designing lesson plans that cover all significant topics and can be effectively implemented as well as organizing short training courses for teachers and students, 4) The Teaching and Learning Aspect: Using creative music media or music activities to develop full potential of students in music theories, music skills and good attitudes towards music of the students. Recommendations are that organizing music activities should aim at enhancing cooperation of schools, parents and communities through networking.

Keywords: *Guidelines for development; Music Instruction; Border area schools*

บทนำ

ดนตรี เป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ดังนั้น การเรียนการสอนดนตรี เป็นส่วนสำคัญในการหล่อหลอมให้ผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป ในฐานะของผู้ฟังรู้จักรักษา

และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดนตรี ช่วยให้ผู้เรียนในฐานะของผู้แสดงมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง สามารถพัฒนาความสามารถของตนต่อไปได้อย่างไม่มีขอบเขต (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2561) ในแต่ละโรงเรียนได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มาปรับใช้ในการเรียนการสอนดนตรี ซึ่งวิชาดนตรีจัดอยู่ในสาระที่ 2 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ได้แก่ ศ.2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และมาตรฐานที่ ศ.2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มาตรฐานดังกล่าวนี้ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอนของทุกโรงเรียน

การเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยนั้นมีความแตกต่างกันในแต่ละบริบท โดยโรงเรียนในเขตชายแดน เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ต่อเนื่องกับเส้นแบ่งเขตระหว่างประเทศ เป็นบริเวณที่เป็นที่สิ้นสุดของประเทศหนึ่งต่อกับแผ่นดินของอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม และปัญหาที่ซับซ้อนกว่าโรงเรียนในเขตเมือง เช่น ปัญหาแรงงาน ปัญหายาเสพติด รวมถึงในบางพื้นที่ความเจริญยังไม่มากนักหลายแห่งยังขาดงบประมาณสนับสนุนด้านการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี พบว่า มีการเรียนการสอนวิชาดนตรี แต่เป็นเพียงการสอนตามแบบเรียน ขาดการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านดนตรีที่ครบถ้วน และขาดการพัฒนาทักษะทางดนตรี เนื่องจากโรงเรียนบางแห่งไม่มีครูผู้สอนวิชาดนตรี บางแห่งมีครูผู้รับผิดชอบรายวิชาดนตรี แต่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านดนตรีโดยตรง ครูผู้สอนจึงไม่มีประสบการณ์ทางด้านดนตรีและไม่สามารถเล่นดนตรีได้ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ความพร้อมของสถานที่ ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องดนตรีที่จะใช้ในการเรียนการสอนส่วนใหญ่ขาด ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนดนตรีไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น (นิชา ศรีสุข, 2562)

ดังนั้น เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ทฤษฎีดนตรี ทักษะปฏิบัติดนตรีได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรี ผู้วิจัยจึงใช้กรอบทฤษฎีทางการศึกษาของดร.สไตเนอร์ (Steiner, 1988 อ้างถึงใน ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2561) ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และการเรียนการสอน เป็นกรอบในการพัฒนาแนวทางเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในเขตชายแดน ซึ่งก่อนที่จะจัดทำแนวทางการพัฒนานั้น จำเป็นต้องมีการศึกษาสภาพการเรียนการสอนดนตรีในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) เป็นบริบทพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรีให้ดียิ่งขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในเขตชายแดน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อยอดในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีภายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะที่ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการเรียนการสอนดนตรีโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **แนวทางการพัฒนา** หมายถึง การกำหนดวิธีการปฏิบัติที่สามารถนำไปสู่การปรับใช้ ในลักษณะการแก้ไขปัญหา หรือส่งเสริมการเรียนการสอนเพื่อให้ผลลัพธ์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น
2. **การเรียนการสอนดนตรี** หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกชั้นเรียนที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับทฤษฎีดนตรี การปฏิบัติดนตรี และสร้างเจตคติที่ดีต่อดนตรีโดยมีองค์ประกอบในการเรียนการสอนได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และการเรียนการสอน รวมถึงบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. **แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี** หมายถึง การกำหนด/การวางกรอบวิธีการปฏิบัติที่สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีในชั้นเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกชั้นเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพทางดนตรีของผู้เรียนทั้งในด้านทฤษฎีดนตรี ทักษะดนตรี และเจตคติที่ดีต่อดนตรี
4. **โรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี** หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ในระยะของเส้นเขตชายแดน หรือ อยู่ใกล้บริเวณพื้นที่ที่ติดเขตชายแดน ระยะไม่เกิน 20 กิโลเมตร ใน 2 อำเภอของจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ อำเภอโป่งน้ำร้อน ประกอบด้วย โรงเรียนราษฎร์พัฒนาศาสตร์ โรงเรียนบ้านแหลม โรงเรียนบ้านปันทันหม้อ โรงเรียนบ้านเนินดินแดง โรงเรียนบ้านป่าไผ่ โรงเรียนบ้านคลองใหญ่ โรงเรียนวัดผักกาด และอำเภอสอยดาว ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านสวนส้ม โรงเรียนซับตารี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนดนตรีโรงเรียนในเขตชายแดน อำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี จำนวน 9 โรงเรียน จำแนกเป็น โรงเรียนในเขตชายแดน อำเภอสอยดาว จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านสวนส้ม และโรงเรียนซับตารี และโรงเรียนในเขตชายแดน อำเภอโป่งน้ำร้อน จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนราษฎร์พัฒนาศาสตร์ โรงเรียนบ้านแหลม โรงเรียนบ้านปันทันหม้อ โรงเรียนบ้านเนินดินแดง โรงเรียนบ้านป่าไผ่ โรงเรียนบ้านคลองใหญ่ และโรงเรียนวัดผักกาด

โดยมีตัวอย่างในการวิจัย เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนในเขตชายแดนจำนวน 9 คน และ 2) ครูผู้สอนดนตรีหรือครูผู้รับผิดชอบรายวิชาดนตรีจำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง

2. ขอบเขตของการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการเรียนการสอนดนตรีโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรีในภาพรวม (SWOT Analysis) จากสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี

เพื่อนำมาสร้างแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี ในด้านผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และการเรียนการสอน

2.2 ขอบเขตด้านระยะเวลาในการทำวิจัย

เดือนมกราคม 2562 - เดือนสิงหาคม 2562

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดขอบเขตและประเด็นที่จะศึกษา รวมถึง กำหนดโครงสร้างและข้อคำถามของเครื่องมือ โดยพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เรื่อง แนวทาง พัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี แบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรีและแบบวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis) จากนั้นนำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลไปหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ด้านดนตรีศึกษา จำนวน 1 ท่าน และด้านดนตรี จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 3 ท่าน จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 0.95 ข้อคำถามทั้งหมดอยู่ในระดับใช้ได้ ผู้วิจัยได้นำผลการตรวจสอบเครื่องมือและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

4.1 จัดทำเอกสารและทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลวิจัย โดยให้รายละเอียดในการสัมภาษณ์ ระบุวัน สัมภาษณ์ และข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้มีเวลาเตรียมตัวตอบคำถามในหัวข้อและรายละเอียด ในการให้สัมภาษณ์

4.2 ติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนเพื่อขอเก็บข้อมูลในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ติดต่อเบื้องต้นทางโทรศัพท์ และนำส่งเอกสารไปยังหน่วยงานต้นสังกัด

4.3 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนในเขต ชายแดน และครูผู้สอนดนตรีหรือครูผู้รับผิดชอบรายวิชาดนตรี ในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้เข้าร่วม โครงการวิจัยในการจัดบันทึกข้อมูลและบันทึกการสนทนา โดยใช้เครื่องอัดเสียง

4.4 นำข้อมูลที่ได้มาจัดประเภทข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอรายละเอียดตามวัตถุประสงค์การ วิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) สร้างข้อสรุป และนำเสนอผลการศึกษาในลักษณะพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Descriptive Analysis) ให้สอดคล้องกับทฤษฎีทางการศึกษาของดร.สไตเนอร์ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และการเรียนการสอน

ผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอนดนตรีโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี และนำเสนอ แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรีที่มีความสอดคล้องกับบริบท

ของโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางสังคม โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพการเรียนการสอนดนตรีโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี

1.1 ด้านครูผู้สอน

จำแนกเป็นโรงเรียนที่มีครูผู้สอนวิชาดนตรีที่จบทางดนตรีโดยตรง และไม่มีครูผู้สอนดนตรีที่จบทางดนตรีโดยตรง โรงเรียนที่มีครูผู้สอนที่จบทางดนตรีโดยตรง ครูผู้สอนมีความพร้อมในการสอนดนตรีในด้านคุณวุฒิและประสบการณ์ ในส่วนของโรงเรียนที่ไม่มีครูผู้สอนดนตรีโดยตรงได้ใช้วิธีการโดยให้ครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการสอนดนตรี

1.2 ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนทุกโรงเรียนมีความสนใจที่จะเรียนดนตรี โรงเรียนที่มีครูผู้สอนวิชาดนตรีที่จบทางดนตรีโดยตรงนั้น ผู้เรียนได้เรียนดนตรีทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติดนตรี เนื่องจากโรงเรียนมีความพร้อมทางด้านบุคลากร ทางด้านโรงเรียนที่ไม่มีครูผู้สอนดนตรีโดยตรง ผู้เรียนได้เรียนดนตรีแต่ไม่ได้รับเนื้อหาดนตรีที่ถูกต้องครบถ้วน

1.3 ด้านหลักสูตร

โรงเรียนทุกแห่งใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี แต่เนื้อหาในแต่ละชั่วโมงเรียน มีการจัดเนื้อหาแตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน รวมถึงมีการนำดนตรีและการแสดงท้องถิ่นมาเพิ่มเติมในเนื้อหาวิชาดนตรี

1.4 ด้านสื่อการสอนดนตรี

โรงเรียนที่มีครูผู้สอนวิชาดนตรีที่จบทางดนตรีโดยตรง ได้รับการสนับสนุนในด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีอุปกรณ์เครื่องดนตรี และสื่อการสอนดนตรีที่เพียงพอสำหรับการสอน ในขณะที่โรงเรียนที่ไม่มีครูผู้สอนดนตรีที่จบทางดนตรีโดยตรง ไม่มีอุปกรณ์เครื่องดนตรี และมีสื่อการสอนทางด้านดนตรีที่ไม่เพียงพอ

1.5 ด้านงบประมาณสนับสนุน

โรงเรียนที่มีครูผู้สอนวิชาดนตรีที่จบทางดนตรีโดยตรง ผู้บริหารให้การสนับสนุนกิจกรรมดนตรีและมีงบประมาณสำหรับการจัดซื้อเครื่องดนตรีสำหรับการเรียนการสอนดนตรี ในขณะที่โรงเรียนที่ไม่มีครูผู้สอนดนตรีที่จบทางดนตรีโดยตรง ไม่มีงบประมาณสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องดนตรีและสื่อการสอนดนตรี เพราะงบประมาณไม่เพียงพอ

1.6 ด้านการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนของผู้เรียน

ผู้บริหารทุกโรงเรียนให้การสนับสนุนกิจกรรมทางดนตรีโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจในช่วงกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยมีการจัดกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ และนำดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมด้วย

1.7 ด้านการแสดงดนตรีในชุมชน

โรงเรียนที่มีครูผู้สอนวิชาดนตรีที่จบทางดนตรีโดยตรง มีการนำดนตรีไปร่วมแสดงในโอกาสต่าง ๆ ของชุมชน เช่น บรรเลงดนตรีในงานกีฬาของอำเภอ บรรเลงดนตรีไทยในงานพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ ภายในชุมชน

1.8 ด้านปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนดนตรี เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาโรงเรียนที่ติดชายแดน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการเมืองความขัดแย้งในระดับชาติที่ส่งผลกระทบต่อระดับท้องถิ่น เช่น ปัญหาเส้นเขตแดนอันนำมาสู่การปิดด่านชายแดน การควบคุมพื้นที่ชายแดนโดยใช้กำลังทหาร ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ ด้านสังคม ส่งผล

กระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและปัญหาโรคระบาด ในระยะทางการเดินทาง จึงส่งผลให้ครูที่จะมาบรรจุมีจำนวนที่น้อย การบรรจุครูอัตราจ้างในเขตชายแดนที่มีอัตราน้อย ส่วนใหญ่จะบรรจุโรงเรียนในเมืองที่มีความพร้อมมากกว่าในเขตชายแดน และเนื่องจากการวัดประเมินผลที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ ทางโรงเรียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับวิชาหลัก 5 วิชา ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาสังคมศึกษา ทำให้การจัดการเรียนการสอนทางดนตรี มีความสำคัญรองลงมา

2. ภาพรวมจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี

โรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี มีจุดแข็ง คือ โรงเรียนทุกแห่งมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทุกโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนดนตรี โรงเรียนหลายแห่งผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนกิจกรรมดนตรี พยายามจัดหากิจกรรมดนตรีให้ผู้เรียน เช่น กิจกรรมการประกวดร้องเพลง กิจกรรมการแสดงดนตรีในงานต่าง ๆ ของโรงเรียน และหาวิทยากรภายนอกหรือปราชญ์ชาวบ้านมาสอนดนตรีให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีความรู้ทางด้านดนตรี มีสุนทรีย์ในชีวิตและมีพัฒนาการทางด้านสมอง จิตใจ ระเบียบวินัย มีความคิดที่สร้างสรรค์ และผู้เรียนให้ความสำคัญกับดนตรี เพราะการเรียนดนตรีทำให้ผู้เรียนนั้นมีการพัฒนาหลายด้านและทำให้ผู้เรียนมีวิชาความรู้ทางด้านดนตรีติดตัวไปใช้ในอนาคต

จุดอ่อน คือ โรงเรียนหลายแห่งขาดผู้สอนดนตรีเนื่องจากโรงเรียนบางแห่งมีจำนวนนักเรียนน้อย ไม่สามารถบรรจุอัตราครูได้ จึงให้ครูประจำชั้นหรือครูที่มีความสามารถทางดนตรีเบื้องต้นเป็นผู้สอน โรงเรียนหลายแห่งขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องดนตรีและสื่อการสอนดนตรี

โอกาส คือ มีนโยบายส่งเสริมโอกาสทางการเรียนโดยให้ผู้เรียนนั้นเลือกสิ่งที่นักเรียนชอบสิ่งที่นักเรียนถนัดในการเรียนรู้ช่วงเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีผู้เรียนจากหลายเชื้อชาติ ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรมร่วมกัน และชุมชนให้ความสำคัญกับดนตรีเพราะหลายโรงเรียนมีการบริการทางดนตรีแก่ชุมชน เช่น บรรเลงดนตรีในงานวันลอยกระทง บรรเลงดนตรีในงานพิธีต่าง ๆ ของชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนดนตรี

อุปสรรค คือ มีการวัดประเมินผลที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้การจัดการเรียนการสอนดนตรีสำคัญรองลงมาและปัญหาที่เกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย แรงงานต่างด้าว ปัญหาครอบครัว ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ทางโรงเรียนตระหนักถึงเรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญ จึงจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ และกิจกรรมดนตรี เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และมีภูมิคุ้มกันที่ดี

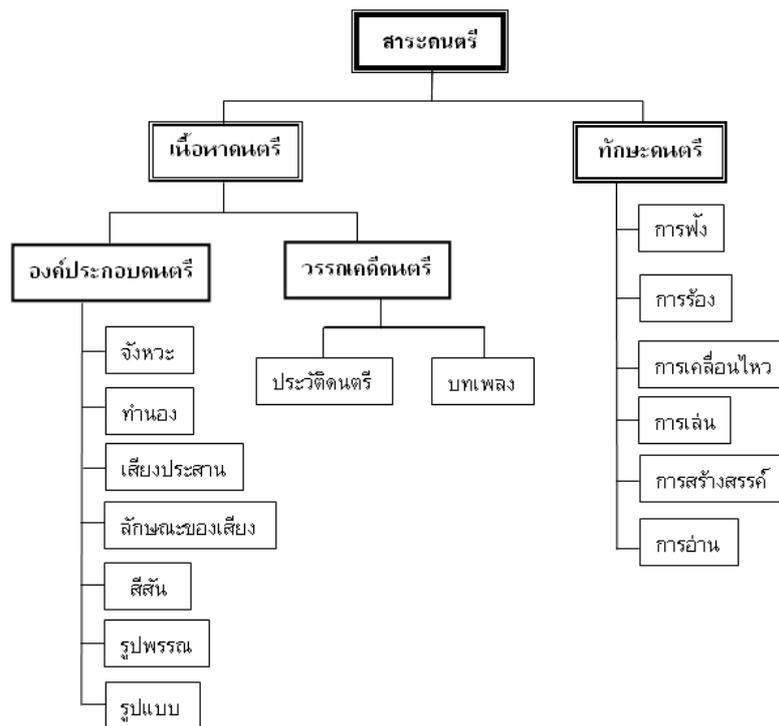
3. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี

3.1 ครูผู้สอน

จากสภาพการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี ที่ส่วนใหญ่ไม่มีครูที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาดนตรีโดยตรง ใช้การสอนโดยให้ครูประจำชั้นเป็นผู้สอน ใช้วิธีการสอนตามหนังสือ วัดผลตามตัวชี้วัดที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด และมีบางโรงเรียนที่มีความพร้อม มีครูสอนดนตรีโดยตรงและสามารถทำวงดนตรีได้ เพื่อนำไปสู่สภาพอันพึงประสงค์ที่ผู้สอนจะต้องมีความรู้และสามารถถ่ายทอดเนื้อหาดนตรีได้ ทั้งการจัดกิจกรรมดนตรีและองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับดนตรี เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อดนตรี ผู้เรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมไปกับกิจกรรมหลักสูตร เนื้อหาสาระดนตรีต้องครบถ้วนตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด มีสื่อการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น โดยใช้แนวคิด บทบาทและทักษะของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูต้องเปลี่ยนบทบาทเป็น

โค้ชเปลี่ยนจาก “ครูเป็นหลัก” เป็น “ผู้เรียนเป็นหลัก” (วิจารณ์ พานิช, 2555) เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ควรมีการดำเนินการดังนี้

1) การจัดอบรมครูผู้สอนดนตรี โดยเน้นสาระดนตรีที่ครบถ้วน ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ลักษณะของเสียง สีสันทัน รูปพรรณ รูปแบบ 2) วรรณคดีดนตรี ได้แก่ ประวัติดนตรี และบทเพลง 3) ด้านทักษะดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนเพื่อเป็นแนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทแต่ละโรงเรียนต่อไป

รูปที่ 1 แผนภูมิสาระดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561)

2) การค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน โดยครูผู้สอนสามารถแนะนำ หรือสร้างกิจกรรมการศึกษา ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน โดยชุมชนเป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิตที่ประชาชนสามารถหาความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา เช่น การผลิตเครื่องดนตรีโดยใช้วัสดุจากท้องถิ่น การศึกษาวิธีการผลิตเครื่องดนตรี และมีส่วนร่วมในการผลิตเครื่องดนตรีภายในชุมชนท้องถิ่น การเรียนรู้ดนตรีท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน และการสร้างนวัตกรรมทางด้านดนตรีโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) การใช้วิธีการสอนดนตรีให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม กับความแตกต่างของผู้เรียน ตามสถานการณ์ ตามช่วงเวลา และบริบทของโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอหลักการจัดการเรียนการสอนดนตรีของระบบเพสตาร์อสซี่ (Abeles, Hoffer, & Klotman, 1995) มาปรับใช้ในการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน เช่น การสอนให้รู้จักเสียงก่อนการใช้สัญลักษณ์ การให้ผู้เรียนสังเกต ฟังเสียงและเลียนแบบเสียงสอนทีละสิ่งจากง่ายไปยาก สอนปฏิบัติก่อนสรุปด้วยหลักการทฤษฎี

4) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยครูผู้สอนสามารถสร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ในโอกาสต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและชุมชนบริเวณโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี หรือ การจัดการแสดงดนตรีร่วมกัน รวมถึงสร้างร่วมมือระหว่างกันในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนดนตรีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ผู้เรียน

ในด้านผู้เรียนควรมีการจัดการอบรมด้านทักษะดนตรี และทางด้านทฤษฎีดนตรี พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผล โดยเชื่อมโยงผลการเรียนรู้ระหว่างเนื้อหากับคุณธรรมของผู้เรียน มีการปรับแนวคิดทางการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรี โดยการจัดกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 1 กิจกรรมทางดนตรีที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน

กิจกรรม	รายละเอียด
1. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ดนตรีนอกเวลาเรียน	การจัดชุมนุมปฏิบัติอังกะลุง 15 สัปดาห์ โดยฝึกปฏิบัติ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยสอนให้รู้วิธีการปฏิบัติอังกะลุงเบื้องต้น และสอนเล่นเพลงเกร็ดสั้นๆ จนเกิดความชำนาญ
2. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงดนตรี	การจัดพื้นที่การแสดงให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพทางด้านดนตรี โดยเริ่มจากภายในโรงเรียนหรือบริเวณชุมชน เช่น การแสดงดนตรีไทยงานวันแม่ของโรงเรียน การแสดงดนตรีงานลอยกระทงของชุมชนในเขตโรงเรียน
3. การจัดกิจกรรมที่เสริมทักษะการฟังดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการฟังรู้จักดนตรีและได้ซึมซับดนตรีมากขึ้น	การจัดเสียงตามสายประจำวัน การจัดการแสดงดนตรีในโรงเรียนทุก ๆ 1 เดือน และการนำเพลงมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ และการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงในตอนเช้า

นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการเรียนดนตรีของผู้เรียนตามความสนใจของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างชุมชนกับดนตรี เช่น การแสดงดนตรีภายในชุมชนตามเทศกาลและโอกาสต่าง ๆ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมแก่การพัฒนาศักยภาพทางดนตรีของผู้เรียนเช่นเดียวกัน

3.3 หลักสูตร

ในด้านหลักสูตร ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ 1) การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้สอนในด้านสาระดนตรี โดยการสร้างหลักสูตรอบรมระยะสั้น เช่น หลักสูตรการสอนอังกะลุงระยะสั้น และ 2) การปรับเนื้อหาดนตรีให้เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การปรับเนื้อหาให้ผู้เรียนมีความเข้าใจง่ายและถูกต้อง ประหยัดเวลาและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง และการปรับเนื้อหาดนตรีให้บูรณาการกับท้องถิ่นได้ โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระทางดนตรีที่ครบถ้วน ได้แก่ 1) องค์ประกอบดนตรี ประกอบด้วย จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ลักษณะของเสียง สีสัน รูปพรรณ รูปแบบ 2) วรรณคดีดนตรี ประกอบด้วย ประวัติดนตรี และบทเพลง ด้านทักษะดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน นำไปสู่การจัดทำแผนการสอนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และการจัดทำหลักสูตรอบรมระยะสั้นสำหรับผู้สอน หรือผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) **การจัดทำแผนการสอนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง** โดยการปรับเนื้อหาการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน หรือปรับเนื้อหาดนตรีบูรณาการกับท้องถิ่น เช่น แผนการสอนเรื่องการขับร้องเพลงพื้นบ้านจันทบุรี (ราวงเขี้ยวใต้ ตะปอน)

2) **การจัดทำหลักสูตรอบรมระยะสั้นสำหรับผู้สอน หรือ ผู้เรียน** ในการสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาครูหรือผู้เรียน ควรเป็นหลักสูตรที่พัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับความแตกต่างของบุคคล และสามารถเข้าร่วมหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่อง

เช่น หลักสูตรอังกฤษสำหรับผู้เรียน (ระยะสั้น) จำนวน 5 ครั้ง ครั้งละ 1-2 ชั่วโมง/สัปดาห์ โดยสอนให้รู้วิธีการจับอังกฤษ สอนวิธีการเขย่าอังกฤษ สอนเล่นเพลงเกร็ดสั้น ๆ จนเกิดความชำนาญ

3.4 การเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนนั้นหากผู้สอนมีการปรับแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จะทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเนื่องจากหลายโรงเรียนมีการขาดงบประมาณสนับสนุนทางด้านการเรียนการสอนดนตรี ผู้สอนสามารถนำหลักการต่าง ๆ ทั้งการจัดกิจกรรมดนตรี หรือการนำสื่อต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนดนตรีเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ในงบประมาณสนับสนุนจากทางโรงเรียนที่มีอยู่อย่างจำกัด

1) **การจัดทำสื่อประเภทสร้างสรรค์** ได้แก่ เกมเศรษฐีดนตรีไทย เกมบิงโกดนตรีไทย และการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ มาปรับใช้ในการเรียนการสอนดนตรี เช่น Music Learning Lab, Kahoot, Prezi

ตัวอย่างสื่อดนตรีประเภทสร้างสรรค์ เช่น เกมเศรษฐีดนตรีไทย เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเครื่องดนตรีไทย และองค์ประกอบดนตรีไทยผ่านกิจกรรมเกมเศรษฐีดนตรีไทย ซึ่งมีการถามคำถามเกี่ยวกับดนตรีไทยสอดแทรกในการเล่น เกมเศรษฐีดนตรีไทย ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ ความสนุกสนานและผ่อนคลายจากการเรียน เกมเศรษฐีดนตรีไทยออกแบบโดยนักศึกษาศาสาวิชาดนตรีชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รูปที่ 2 เกมเศรษฐีดนตรีไทย

2) **กิจกรรมดนตรี** เป็นการเลือกกิจกรรมและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนจะสามารถสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนได้ดีขึ้น โดยครูผู้สอนสามารถนำหลักการสอนดนตรีของออร์ฟ (Orff Schuwerk) โคตยา (Kodaly Approach) ดาลโครซ (Emile jaques Dalcroze) และซูซูกิ (Suzuki Method) มาปรับใช้ได้

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นมีการเชื่อมโยงกันด้านผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และการเรียนการสอน ใน 2 ลักษณะดังนี้

ลักษณะที่ 1 เป็นการตั้งต้นจากตัวเนื้อหาในหลักสูตร โดยครูผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนการสอนด้วยการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสม และจัดการเรียนรู้วิธีการต่าง ๆ ตามแนวทางที่ได้กล่าวไปข้างต้น ประกอบกับการเลือกใช้สื่อการสอน เครื่องดนตรี ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพทางดนตรีของตนเองได้ทั้งในด้านทฤษฎีดนตรี ทักษะดนตรี และทัศนคติที่ดีต่อดนตรี

ลักษณะที่ 2 ตัวครูผู้สอนเป็นหลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอนดนตรี โดยคัดเลือกเนื้อหาสาระจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งเน้นที่มาตรฐานการเรียนรู้เป็นสำคัญ นำมาพัฒนาแผนการสอน และปรับการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งพัฒนาศักยภาพทางดนตรีให้ครบถ้วนทั้งในด้านทฤษฎีดนตรี ทักษะดนตรี และทัศนคติที่ดีต่อดนตรีของผู้เรียนมากกว่าทฤษฎีดนตรีเพียงอย่างเดียว

ในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีที่เหมาะสมกับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

รูปที่ 3 แผนภูมิแสดงแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ควรเริ่มต้นจากครูผู้สอนเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในด้านการสอนและองค์ความรู้ทางดนตรี ผู้สอนจะสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างแผนการสอนดนตรี หรือสร้างหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยมีเทคนิควิธีการสอน การใช้สื่อการสอนทางดนตรี กิจกรรมทางดนตรี เพื่อพัฒนาศักยภาพทางดนตรีให้ผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนทั้งในด้านทฤษฎีดนตรี ทักษะดนตรี และทัศนคติที่ดีต่อดนตรีของผู้เรียน

อภิปรายผลการศึกษา

ในการอภิปรายผลการศึกษา ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการเรียนการสอนดนตรีโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการเรียนการสอนดนตรีโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานซึ่งเป็นบริบทสำคัญในการพัฒนาแนวทางการเรียนการสอน ซึ่งจากจุดอ่อนของการเรียนการสอนดนตรีที่ไม่มีครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาดนตรีโดยตรง บางครั้งครูประจำชั้นเป็นผู้สอนวิชาดนตรี ดังนั้นในการพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี จำเป็นต้องมีการจัดอบรมครูผู้สอนดนตรี โดยเน้นสาระดนตรี และมีกลวิธีการสอนดนตรีที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเพิ่มเติมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้ผู้สอนมีความรู้และประสบการณ์เพียงพอต่อการถ่ายทอดสาระดนตรีให้แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับมรณรัตน์ แก้วเกิด (2562) ที่ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล พบว่า มีจุดแข็ง คือ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้านโอกาส คือ สภาพสังคมและเทคโนโลยี ส่วนภาวะคุกคามคือการเมืองและนโยบายของรัฐและสภาพเศรษฐกิจ โดยนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะความเป็นพลเมืองดิจิทัลด้านความปลอดภัยทางดิจิทัลและการมีส่วนร่วมทางดิจิทัล

2. สาระสำคัญของแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรีเป็นแนวปฏิบัติที่มีความเฉพาะเจาะจงตามบริบทของโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีรายละเอียดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างจากการเรียนการสอนดนตรีโดยทั่วไป มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของดนตรีและเข้าใจแนวคิดของสาระดนตรี รวมถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนดนตรีโรงเรียนเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี เมื่อผู้สอนมีความตระหนักและมีความเข้าใจแนวคิดหลัก ผู้สอนจะสามารถนำแนวทางไปปรับประยุกต์ใช้สำหรับการสร้างและพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีและส่งผลทางด้านความรู้และทักษะดนตรีแก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยสอดคล้องกับบทบาทของดนตรีศึกษากับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ในด้านผู้สอน (Teacher) มีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นจิตอาสา มีองค์ความรู้ทางด้านดนตรีในท้องถิ่น สามารถถ่ายทอดได้อย่างเป็นระบบ และรวบรวมองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านผู้เรียน (Student) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ กระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ด้านหลักสูตร (Curriculum) มีการจัดทำหลักสูตรหรือเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในท้องถิ่น รวมทั้งการบูรณาการดนตรีกับศาสตร์อื่น ๆ และการเรียนการสอน (Context) มีการจัดกิจกรรมทางดนตรีที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย ผลิตภัณฑ์ดนตรีจากวัสดุที่หาได้ในชุมชน ใช้สถานที่ในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรม และใช้พื้นที่ในชุมชน

เป็นแหล่งการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงบริบทต่าง ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการในแต่ละชุมชนท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป (จีรกันต์ สิริกวินกอบกุล, 2563)

3. เนื้อหาดนตรีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

แนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรี ไม่เพียงแต่สอนในด้านทฤษฎีเท่านั้น ต้องตระหนักถึงทักษะดนตรีอื่น ๆ และการบูรณาการเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสาระดนตรี ของณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2561) ซึ่งได้กล่าวถึง สาระดนตรีว่าเป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของวิชาการดนตรี ผู้ศึกษาดนตรีควรได้เรียนรู้สาระดนตรีอย่างครบถ้วนตามความยากง่ายหรือความลึกซึ้งที่ต่างกันออกไปตามระดับการศึกษา ระดับการเรียนรู้หรือระดับความสามารถ แล้วแต่กรณี สาระสำคัญของสาระดนตรีประกอบไปด้วย เนื้อหาดนตรีและทักษะดนตรี ด้านเนื้อหาดนตรี ประกอบด้วย เรื่ององค์ประกอบดนตรี และเรื่องวรรณคดีดนตรี องค์ประกอบดนตรี ประกอบด้วย จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ลักษณะของเสียง สีสำเนียงรูปพรรณ และรูปแบบ เรื่องวรรณคดีดนตรี ประกอบด้วย ประวัติดนตรี และบทเพลง ด้านทักษะดนตรี ประกอบด้วย เรื่องการฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน ดังนั้นเรื่องของสาระดนตรีเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนดนตรี เมื่อครูจัดการเรียนการสอนดนตรีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ก็จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม และสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ดนตรี

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนดนตรีมีผู้เรียนเป็นหลักสำคัญ ดังนั้น การที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีให้ผู้เรียน จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ของ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2541) ซึ่งได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนดนตรีด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านความพร้อม (Readiness) ผู้เรียนที่อยู่ในชั้นเดียวกันอาจมีความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ความพร้อมเกี่ยวกับเรื่องประสบการณ์เดิมทั้งหมดที่ผู้เรียนแต่ละคนมีอยู่ในตัว ผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนจึงสามารถตอบสนอง หรือประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีกว่า 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางดนตรีควรเป็นในรูปแบบของประสบการณ์ที่จัดไว้ให้ผู้เรียนได้มีส่วนปฏิบัติด้วยตนเอง (Active Participation) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ผู้เรียนจะมีโอกาสตอบสนองต่อดนตรีโดยตรง โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ มิใช่เป็นผู้กำหนดสิ่งต่าง ๆ เพียงผู้เดียว เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดขึ้นนำไปสู่การเรียนรู้ที่มุ่งหวังไว้ 3) ด้านการจูงใจความสนใจและเจตคติ (Motivation interest and Attitude) จูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนดนตรีสม่ำเสมอ จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาดนตรี 4) ด้านความจำ (Memory) กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนรู้มาแล้วดังนั้น ผู้เรียนย่อมต้องจดจำได้ว่า สิ่งที่เรียนไปแล้วมีอะไรบ้างเพื่อนำมาสัมพันธ์กับสิ่งที่จะเรียนรู้ต่อไป ฉะนั้น ความจำจึงเป็นปัจจัยสำคัญมากอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ด้านการเสริมแรง (Reinforcement) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้พฤติกรรมที่คาดหวังเกิดขึ้น หรือแสดงออกมา คือการเสริมแรง การเสริมแรงคือ สิ่งเร้า ที่ช่วยให้ความถี่พฤติกรรมเพิ่มขึ้น 6) ด้านเชาว์ปัญญา (Intelligence) เชาว์ปัญญา คือความสามารถที่จะเรียนรู้ความสามารถในการใช้สัญลักษณ์ และความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา จะเห็นได้ว่า เชาว์ปัญญาเกี่ยวข้องกับความคิด การกระทำหรือปฏิกริยาที่ผู้หนึ่งต้องตอบสนองต่อสภาวะการณ์ใหม่ ๆ หรือสิ่งที่ผู้หนึ่งเพิ่งประสบเป็นครั้งแรก ถ้าการตอบสนองซึ่งปกติมักเป็นการแก้ปัญหา มีความถูกต้องเหมาะสม หรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เหมาะสม จัดได้ว่าผู้เรียนนั้นเชาว์ปัญญาดี ด้านความถนัด คือ ความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างปัจจัยต่าง ๆ ถ้ามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การพัฒนาต่าง ๆ จะเป็นไปอย่างดีที่สุด ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ทางด้านดนตรี เป็นเรื่องของเรียนทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ในการที่ผู้สอนจะเรียนรู้

หรือปรับปรุงวิธีสอนของตนให้มีประสิทธิภาพจึงคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้เพื่อใช้เป็นแนวทางการสอนของตนและปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้นไป

5. กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนดนตรี

แนวทางการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนชายแดน จังหวัดจันทบุรี คือ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีครูดนตรีและไม่มียุทธศาสตร์สนับสนุนด้านดนตรี ผู้สอนสามารถนำแนวทางไปปรับประยุกต์ใช้สำหรับการสร้างและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีได้และไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเนื้อหาดนตรีทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจด้านทฤษฎีดนตรี กิจกรรมดนตรีมีความเหมาะสมกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านทักษะดนตรี และแนวทางการเรียนการสอนยังมีการบูรณาการเรียนรู้ออกไปนอกห้องเรียนด้วย นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนดนตรีควรคำนึงถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 และมุ่งเน้นเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อดนตรี โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก คำชู (2555) ได้ศึกษาการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแนวทางออร์ฟ เพื่อพัฒนาทักษะในรายวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คณะแนวนเฉลี่ยทักษะปฏิบัติทางดนตรี นาฏศิลป์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแนวทางคาร์ล ออร์ฟ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างปกติ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการเรียนการสอนดนตรีโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลภาพรวมการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี นำมาสู่การส่งเสริมจุดแข็ง และพัฒนาจุดอ่อนภายในโรงเรียน โดยนำข้อมูลในด้านโอกาสและอุปสรรคจากภายนอก มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาการเรียนการสอน และการของงบประมาณสนับสนุนทางด้านการเรียนการสอนดนตรี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาความมีดนตรีการของผู้เรียน
2. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี เป็นแนวทางในภาพรวม มีลักษณะกว้าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับจุดเน้นของทางโรงเรียน และบริบทของสังคม
3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี การฝึกอบรมทางด้านดนตรี การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดการแสดงดนตรี หรือ การจัดโครงการทางดนตรีต่าง ๆ ควรมีการสร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น
2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะ เหมาะสมกับบริบทในแต่ละโรงเรียน
3. ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในบริบทยุคเปลี่ยนผ่าน สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) มีการนำเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมการสอนรูปแบบใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน

4. ควรมีการทำวิจัยในประเด็นการทดลองใช้ การประเมิน และติดตามผลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสำหรับโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรีในเชิงลึก

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิรกันต์ สิริกวินกอบกุล. (2563). สามัตถิยะสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้: ผู้เรียนดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ สุนัขปฏิบัติทางดนตรีศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารดนตรีบ้านสมเด็จเจ้า*. 2(1), 41-58.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2560). *วิธีวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ: พรรณนิพันธ์ตั้งเซ็นเตอร์.
- (2561). *ดนตรีศึกษา หลักการและสาระสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แหมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิชา ศรีสุข. (2562). *สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนในเขตชายแดน จังหวัดจันทบุรี*. จันทบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พิมพ์ชนก คำชู. (2555). *การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามแนวทางคาร์ล ออร์ฟ เพื่อพัฒนาทักษะในรายวิชาดนตรีนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มนรัตน์ แก้วเกิด. (2562). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2561). *ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสพ.จันทบุรีเขต 2*. สืบค้นจาก <http://data.bopp-obec.info/emis/school.php>
- สุภัชชา โพธิ์เงิน. (2554). *การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Abeles, H. F., Hoffer, C. R., & Klotman, R. H. (1995). *Foundations of Music Education*. New York: Macmillan.
- Galan-Muro,V.,Davey,T. (2018). *The Future of Universities Thoughtbook*. Amsterdam: University Industry Innovation Network.
- Joyce, B. R., Weil, M., & Calhoun, E. (2009). *Models of Teaching*. Boston: Pearson.
- Michael, L.M., & Patrice, M. (2010). *Music Education in your hands*. New York: Routledge.
- Stark,J.S. & Lattuca, L.R. (2009). *Shaping the college curriculum* (2nd ed.). U.S.A.: San Francisco.

Translated Thai References

- Chanthaburi Primary Educational Service Area District Office 2. (2018). *School basic information under the PEASO, Chanthaburi District 2*. Retrieved from <http://data.bopp-obec.info/emis/school.php>. [in Thai]
- Kaeokerd, M. (2019). *Academic management strategies of secondary schools based on the concept of digital citizenship* (Doctoral dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Khammani, T. (2020). *Teaching Science* (23rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Kumchoo, P. (2012). *Use of Carl Orff - Based Extra-Curricular Activities to Develop music and Drama Skills* (Master's thesis). Pathumtani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi. [in Thai]
- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum B.E.2551*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand. [in Thai]
- Panich,W. (2012). *The way to create learning for students in the 21st century*. Bangkok: Sodsri-Saridwongso Foundation. [in Thai]
- Po-ngern, S. (2011). *A proposed model of organizing music learning courses for grades 4 to 6 students* (Master's thesis). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Sirikavinkobkul, J. (2020). Competences to Learning Outcomes: Music Education's Students in Rajabhat Universities to Music Education Practitioners for Local Development. *Bansomdej Music Journal*, 2(1), 41-58. [in Thai]
- Srisuk, N. (2019). *State of Music Instruction of border area schools in Chanthaburi province*. Chanthaburi: Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University. [in Thai]
- Suttachitt N. (1998). *Psychology of Music Teaching* . Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- (2017). *Methodology of Teaching Music*. Bangkok: Pannee Printing Center. [in Thai]
- (2018). *Music Education: Principles and Important Concepts* (10th ed.) Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]